N°. 3029 | 1857.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG 18 APRIL.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 17 April.

Wij hebben onlangs nota genomen van het afkeurend oordeel over de onderwijs-wet uitgesproken door die fraktie [illegible] partij, aan welke de *Heraut* ten orgaan verstrekt. Dat het ook die partij niet aan verdeeldheid en strijd in eigen boezem ontbreekt, en dat vele der rigtingen, waarin zij uit een loopt, door verschillend gekleurde tijdschriften vertegenwoordigd worden in de pers, mag van algemeene bekendheid geacht worden. Doch, in welke opzigten onderling ook verdeeld, daarin komen zij overeen, dat het ministerie van der Brugghen, door de voordragt van zijn wetsontwerp ter regeling van het lager onderwijs, de gansche orthodoxe partij bitter heeft teleurgesteld en met wat haar het meest dierbaar is een spel gezegd wordt te spelen, dat niet te nadrukkelijk kan worden veroordeeld. Wij onthouden ons voorshands van de mededeeling der vrij krasse bewoordingen, waarin de zoogenaamde "wetenschappelijk" geredigeerde organen der partij deze overtuiging uitspreken, om vandaag, na vroeger melding gemaakt te hebben van het protest van den *Heraut*, het opstel te releveeren, waarin door *Ernst en Vrede* haar afkeerigheid van de thans aanhangige onderwijswet gemotiveerd wordt.

Dat opstel vangt aldus aan:

»Het wetsontwerp op het lager onderwijs, thans aan de Tweede Kamer aangeboden, zal wel voor de meesten dergenen, die tegen het vorig ontwerp zich bij petitie tot de Tweede Kamer gewend hadden, het gevoel gegeven hebben eener teleurstelling, des te grievender als zij meenden regt te hebben om van een ministerie, bepaaldelijk belast met de taak om aan hunne bezwaren, zoo mogelijk, te gemoet te komen, iets anders te verwachten. Wij althans moeten ronduit bekennen dat wij liever de opene verklaring ontvangen hadden dat onze staatsregeling niet toelaat om aan die bezwaren te gemoet te komen, dan om *op deze wijze* ons te zien te vreden gesteld."

Ernst en vrede vreest boven alles, »omdat het den gang der geschiedenis belemmert en ons niet vooruit, maar achteruit brengt, halfheid, transactie en appaisement. Boven alles, zegt het, hebben wij behoefte aan vastheid van beginselen. In onwrikbaarheid van overtuiging, ook bij dwaling, ligt meer ethische kracht dan in een geest van concessiën, ook waar die met edele bedoelingen in verband staat. Bestaat er nu grond tot de bewering dat het aangeboden wetsontwerp dien geest ademt? Laat ons zien. Alleen art. 21 komt hier ter sprake.

»Het onderwijs wordt dienstbaar gemaakt aan de opleiding tot alle maatschappelijke en christelijke deugden." Dit is in de plaats gekomen van de uitdrukking van het ontwerp van Reenen: »H. O. w. d. g. aan de bevordering van zedelijkheid en godsdienst." De uitdrukking »maatschappelijke en christelijke deugden" is ontleend aan de wet van 1806 en draagt den stempel van dat jaar. Tusschen 1806 en 1857 ligt een halve eeuw, een halve eeuw, rijk in velerlei ervaring. Op het gebied der godsdienst kan men zeggen dat deze ervaring ons van twee illusiën genezen heeft, die bij den aanvang dezer eeuw algemeen waren. De eerste is deze: de illusie, vrucht van het rationalisme, dat er moraal, christelijke moraal mogelijk is zonder geloof, en dat in de opvatting van het wezen der deugd meer overeenstemming bestaat dan in de opvatting van het wezen der waarheid. De tweede illusie, vrucht van het liberalisme, is deze, dat, onder de vereenigde werkzaamheid van de protestantsche beginselen in de Kerk en de liberale in den Staat, het Roomsch-katholicisme van aard veranderd was, van vroegere eischen had afstand gedaan en thans christendom erkende ook buiten het zegel der alleen zaligmakende Kerk."

't Is ons niet ongevallig te zien, dat men de vruchten van het rationalismus en van een valsch liberalismus onder de illusiën begint te rangschikken, en waar te nemen, dat het door ernstige lieden erkend wordt, dat de ontwerpers der besprokene wetsvoordragt op illuziën hun stelsel gebouwd hebben, in zoo verre zij meenen, eensdeels, dat eene deugdleer kan gepredikt worden, die niet hare wortels heeft in de geloofsleer en, anderdeels, dat de Katholieken vrede zouden kunnen hebben met eene andere moraal dan die de Kerk leeraart. Intusschen gaat *Ernst en Vrede* veel te ver, waar het beweert, dat »het Roomsch katholicisme buiten het zegel der alleen zaligmakende geen christendom erkent." Het te beweeren, is eene gratuite beschuldiging, die alleen aan onkunde en sektehaat haar ontstaan te danken heeft. Hoe meer christelijks de Kerk bij hen, die zich van haar losgescheurd en verwijderd hebben, kan erkennen, te naauwer voelt zij dezulken nog aan zich verbonden. Wij stippen dit in 't voorbijgaan aan, ter vlugtige weerlegging van de onjuiste voorstellingen betreffende de Kerk, welke overigens gemoedelijke mannen met zoo veel ligtzinnigheid helpen verspreiden. Doch keeren wij tot hun betoog terug, waarin zij de redenen ontwikkelen, om welke zij de beschouwingswijze der Regering, meer nog dan de letter van het wets-artikel afkeuren. De memorie van toelichting, ten blijke dat de benaming »christelijke deugden" niet strijdt met art. 194 der Grondwet, had het volgende gezegd:

»Maar nu zal het toch niet kunnen gezegd worden kerkelijk leerstellig onderwijs te zijn, of op zich zelf te strijden met den eerbied verschuldigd aan de godsdienstige begrippen der Israëliten, wanneer de Nederlandsche wetgever voorschrijft, dat de kinderen van het Nederlandsche volk zullen opgeleid worden tot christelijke deugden. Waren die deugden strijdig met de begrippen der Israëlieten, de zaak zou van anderen aard worden. Dat zal intusschen wel niemand beweren. De ondervinding trouwens van eene halve eeuw is daar om te bewijzen, dat de Israëlitische kinderen, met de kinderen der Christenen op scholen opgenomen, waar, volgens de voorschriften van 1806, de jeugd tot alle christelijke en maatschappelijke deugden moest worden opgeleid, aan verstand of hart geen schade hebben geleden. Het zou dan alleen de naam moeten wezen, waarin de strijd met dien eerbied voor der Israëlieten godsdienstige begrippen zou moeten bestaan. Maar de Regering kan zich niet voorstellen, dat de Nederlandsche Israëliten zoo ver zouden willen gaan van dit te beweren of dat zij eene benaming buiten de volksschool zouden wenschen gesloten te zien, waaraan hunne Christen-medeburgers gehecht zijn. Evenmin kan de Regering aannemen, dat de grondwetgever den eerbied voor de begrippen van andersdenkenden tot zoodanig uiterste zou hebben willen drijven."

Ernst en vrede schrijft, naar aanleiding dier woorden, het volgende:

»Eene benaming alzoo, die de Nederlandsche Israelieten wel niet zullen willen weren van de volksschool, want hunne Christen-medeburgers zijn er aan gehecht! Gesteld, het ware alzoo, dan ware het nog voor de Christen-medeburgers der Nederlandsche Israeliten een zonderling gevoel, het behoud van die »benaming" dank te weten aan de grootmoedigheid hunner israelitische medeburgers. Immers »waren die [christelijke] deugden strijdig met de begrippen der Israeliten, de zaak zou van anderen aard worden." Zullen die Christen-medeburgers het niet met leede oogen aanzien, dat de palm der grootmoedigheid door de Israeliten worde weggedragen? Zij die meenen in het bezit te zijn, volgens de eenen van de beste, volgens de anderen van de volmaakte godsdienst, zullen zij niet willen wedijveren in grootmoedigheid met hen, die in hunne oogen eene minder goede godsdienst belijden, door zich naar hen te voegen en het eigene op te offeren?

»Doch, de christelijke deugden strijden niet met de begrippen der Israeliten! »Dit zal wel niemand beweren." Niemand! zijn er dan geen Christenen, die beweren dat deugd alleen daardoor christelijk is, niet dat Jezus, die genaamd wordt de Christus, die geleerd en er het voorbeeld van heeft gegeven (wat toch heeft hij nieuws geleerd?), maar dat zij uitgaat van het levendig geloof in Hem als den Zone Gods en den Redder onzer zielen? Dezulken bestaan er toch nog in Nederland. Of hebben zij geen regt onder christelijke deugden dit te verstaan? Staan zij met deze definitie buiten het Christendom en niet veeleer op den grondslag, waarop de Christelijke Kerk nu sints achttien eeuwen gestaan heeft, den grondslag gelegd door de apostelen en profeten? En deze christelijke deugd, de eenige, die dien naam mag dragen, zoo men geen onzedelijk spel met woorden wil drijven, zoude niet strijden met de begrippen der Nederlandsche Israeliten? Dan is de Nederlandsche Israeliet een verachtelijk wezen, die zijn geloof prijs geeft aan den bovendrijvenden wil der meerderheid. Wij koesteren betere gedachten van onze israelitische landgenooten, en wij hebben grond die te koesteren, indien men althans den israelitischen Volksvertegenwoordiger in de Tweede Kamer mag houden voor eene uitdrukking van den geest zijner geloofsgenooten. Deze toch heeft zich bij gelegenheid van de discussie over de begrooting, toen de zaak van het onderwijs ter sprake was, uitgelaten op eene wijze, waaruit duidelijk bleek dat hij geenszins gezind was om de beginselen en de regten van zijn voorvaderlijk geloof prijs te geven.

»Evenwel heeft ook deze volksvertegenwoordiger, niettegenstaande deze verklaring, een voorbeeld gegeven van die grootmoedigheid, die ten believe van de meerderheid der bevolking, de benaming »christelijke" voor het woord »deugd" wel wil behouden. Wat kan nu die benaming zijn voor den Israeliet, die aan zijn voorvaderlijk geloof vasthoudt, die dus Jezus niet voor den Christus, den Zone Gods, den Verlosser der menschheid houdt? Al zijn er onder de Joden (wijsgeerige Joden noemt men ze gemeenlijk), die er volstrekt geen bezwaar in vinden, onder de wijzen en de deugdzamen van ons geslacht, volksverlichters en staatshervormers, mede een plaats, naast hunne profeten en wijzen, ja, eene eerste plaats toe te kennen aan den Rabbi Jezus van Nazareth. Naast en boven een Solon en Lycurgus, een Numa en Confuzius, aan de trits der rij, waarvan Mozes, Samuel, Salomo, de vooruitstekende punten zijn, staat de persoon van Jezus, die genaamd wordt de Christus! Hoe zouden zij hem niet eeren, door wien de volkeren bekend zijn geworden met de eenheid Gods en de zedewet beter hebben leeren verstaan? Jezus, als de stichter eener gezuiverde godsdienst, die de Joden wel niet behoefden, maar waardoor de Heidenen van het zoo onteerende [illegible] werden bevrijd, hoe zou de verlichte Jood [illegible], hoe zou hij zich niet veeleer tot groote eer rekenen, dat de natien verlicht zijn geworden door éénen van hun geslacht! »Het zou dan alleen de naam moeten wezen, waarin de strijd met den eerbied voor der Israëliten godsdienstige begrippen zou moeten bestaan. Maar de Regering kan zich niet voorstellen, dat de Nederlandsche Israëliten zoo ver zouden willen gaan van dit te beweren." — Dat er een onderscheid is, niet in den naam, maar in het wezen der deugd, volgens israëlitische en volgens christelijke begrippen, hoe kan de nederlandsche Regering, de regering van 1857, zich dit ontveinzen?

»Welnu, ergert de benaming »christelijke deugden" den Israëliet niet, zij ergert den Christen, wanneer hij ziet dat daaronder verstaan wordt eene deugd, die den Israëliet niet ergert. — Kerkelijk leerstellig onderwijs moet buitengesloten worden. [illegible] onder kerkelijk leerstellig onderwijs verstaan het systematiseren, het tot eenheid brengen der feiten waarin de Openbaring gegeven is. Maar zoo er een christelijk element op de school mag bestaan, dan mogen die feiten noch verzwegen, noch verminkt worden, dan moeten zij voorgesteld worden in het licht, waarin de oorkonden, die er ons het verhaal van hebben opgeleverd, die feiten schilderen, d. i. in het licht des bijbels, dan moeten ze in hun geheel worden voorgesteld, en niet verminkt, dan mag het evenmin verzwegen worden dat in Jezus de aan de vaderen beloofde Messias verschenen is, en dat Paulus op buitengewone wijze van vervolger tot apostel van dien Messias is geworden, als dat Abraham van God geroepen en Jozef door zijne broederen verkocht is. Christelijke deugd is de deugd die uitgaat van de liefde tot den historischen Christus. Deze historische Christus mag niet verminkt noch veranderd worden. Liever worde zijn naam verzwegen, dan dat zijn naam misbruikt worde tot symbool van die natuurlijke godsdienst, waarvan het eind is menschvergoding en werelddienst."

De zin en strekking van het gansche betoog kan niet miskend worden en in 't algemeen genomen kunnen wij er ons wel meê vereenigen. Opleiding tot *christelijke*

dingen, verstaan in den zin der Regering, wel verre van aan de zaak van het Christendom bevorderlijk te zijn, leidt bij slot van rekening tot »menschvergoding en wereldidienst."

Treffend is de volgende bemerking, aan het opstel van *Ernst en Vrede* ontleend, waarmeê wij besluiten:

»Niets is gevaarlijker, omdat niets onzedelijker is, dan woordenspel. De strekking van het liberalisme in Staat en Kerk is gerigt tegen *den persoon* des Heeren. Hij is en blijft het teeken, dat wedersproken wordt. Welnu, hoe meer het uitgesproken worde dat de persoon van Jezus slechts eene voorbijgaande historische verschijning was, dat de Staat als Staat niets met dien persoon te maken heeft, dat de Kerk genoeg heeft aan zijn leer of aan hetgeen men zijn geest noemt, hoe meer dus de persoonlijkheid zelve des Heeren, de levende Christus worde geweerd, des meer weten degenen die in dien levenden Christus gelooven, waar zij aan toe zijn en wat hun te doen staat. Niets is meer verwarrend, niets zoo noodlottig, dan het gansch aan den naam van Christus aan begrippen en beginselen die de strekking hebben om hem zelven overtollig te maken."

Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangeboden een adres waarvan wij den hoofdzakelijken inhoud laten volgen:

»Het koninklijk besluit van 13 Januarij 1854 n°. 64 heeft in uwe Kamer, zoowel als daar buiten, den indruk gemaakt, dat daarmede de wetenschap en kennis van onze bezittingen in andere werelddeelen aan banden is gelegd, en gelijk weleer de sluijer *des geheims* wordt geworpen over veel, waarvan de publiciteit in het belang der natie moet geacht worden.

»Doch dieper en pijnlijker nog was die indruk op de officieren van het leger en de ambtenaren van de indische dienst, die door dat besluit zijn onttrokken geworden aan de bescherming der milde wetten, waaronder zelfs de vreemdeling op het grondgebied van Nederland leeft!

»Te vergeefs vragen de indische officieren en ambtenaren, *waarmede* zij zulk eene krenkende vernedering hebben verdiend? *Waardoor* zij zich onwaardig hebben gemaakt dezelfde bescherming in de wetten te mogen vinden, waarop de geringste nederlandsche ingezeten het regt heeft zich te beroepen? Te vergeefs vragen zij, waarom *zij*, na vele jaren, verre van hun vaderland, dat vaderland te hebben gediend, hier teruggekeerd in eenen exceptionelen toestand moeten blijven en van eene dat voor- [illegible] bruik mogen maken als hunne andere landgenooten, *dan met gevaar van hun pensioen te verliezen!*

»Meermalen is door Koning en Volksvertegenwoordigers hulde gebragt aan den moed en de volharding, bij de verovering van zoo meenig land en uitgebreid gebied door hen betoond, aan het beleid, waarmeê zoo menige opstand tegen ons gezag werd bedwongen, aan de wijze waarop zij 's rijks indische bezittingen hebben bestuurd en beheerd, zoodat er honderden millioenen ten bate van het moederland konden overgebragt worden. Hoe zullen de indische staatsdienaren die hulde moeten opvatten? Hoe zullen zij ze in overeenstemming kunnen brengen met het genoemde koninklijk besluit, dat hen geheel afhankelijk maakt van de meer of mindere gemoedelijkheid de individuele inzigten en de onpartijdigheid van den tijdelijken minister van Kolonien, door hun de wettige waarborgen te ontnemen, welke hier te lande zelfs aan [illegible] zijn verzekerd:

dat hem het regt van gehoord te worden in zijne verdediging;

dat is door onpartijdige regters geoordeeld te worden;

dat is zijne wettig verkregene bezitting tegen verbeurdverklaring beveiligd te zien.

»Dat alles. Mijne Heeren, is immers hier te lande, niet alleen door de Grondwet, maar door alle wetten, die er het uitvloeisel van zijn, aan ieder verzekerd! Alleen hij, die denzelfden Staat in zijne buitenlandsche bezittingen dient of gediend heeft, is voor zoover de werking van het genoemd besluit betreft, van die wettelijke waarborgen uitgesloten!

»De minister van koloniën wordt, zoo het hem behaagt, zijn aanklager en *tevens zijn regter* zonder hem te hooren. Er is niet meer noodig, dan een eenvoudig voorstel tot intrekking van het besluit, waarbij de aangeklaagde werd gepensioneerd. Wel heeft het gouvernement zich tot de rigtige uitbetaling van dat pensioen jegens hen verbonden, zoo lang hen geen regterlijk vonnis van *eerloosheid heeft getroffen* (dát was de voorwaarde, waarop de officieren hunne dienst aan den Staat toewijdden); wel is het verhoogde gedeelte van de pensioenen der officieren bij *verpligte* contributie bijeen gebragt van hun maandelijksch loon, over welk *partikulier eigendom* de regering in geen geval beschikken kan nog mag (art. 155 der Grondwet), maar het koninklijk besluit stoort zich niet aan dat wettig regt en eigendom....

»En er is geen misdrijf zóó zwaar of hij die het bedreef, wordt ten minste voor hij gestraft wordt, gehoord en in de gelegenheid gesteld zich te verdedigen, en nimmer wordt hij door zijnen aanklager gevonnisd.

»Het is waar, Mijne Heeren, het besluit waartegen de ondergeteekende zijne bezwaren inbrengt, is van dien aard, dat het zoodanig schrik onder de gepensioneerden verspreidt, dat zij zich wel zullen onthouden om hunne denkbeelden over publieke aangelegenheden te publiceren zoo zij niet kunnen looven en prijzen. Maar is dat in het belang der koloniën en van het moederland?....

»Daarom, Mijne Heeren! veroorlooft de ondergeteekende zich, met vertrouwen de hulp van uwe kamer in te roepen voor zich zelven en zijne mederegthebbenden. Want ook de stoffelijke, zedelijke en intellectuele belangen van Nederland zijn daarbij dermate betrokken, dat uwe kamer het niet onbelangrijk geoordeeld heeft, omtrent het besproken koninklijk besluit, bij meer dan eene gelegenheid, inlichtingen aan het gouvernement te vragen. Bij een dier gelegenheden is door den minister van kolonien de geruststellende verzekering gegeven, dat het besluit alleen in de kolonien en bezittingen van den Staat, *niet in Nederland* werkt.

»De feiten, waarvan de mededeeling thans zal volgen behoeven geene toelichting; zij zullen kunnen strekken om het oordeel van uwe kamer te vestigen: of het gouvernement *die verzekering* in eere gehouden en tot waarheid heeft gemaakt, en of het vertrouwen daarop als wel gevestigd is te beschouwen.

»Toen de ondergeteekende in de maand Mei 1856 het pensioen verzocht, heeft hij op eene, het besluit van 13 Januarij 1854 betreffende, vraag, aan Z. Exc. den Minister van Kolonien het volgende te kennen gegeven: »dat hij nog in bezit heeft *afschriften*, duplicaten, »uittreksels en aanteekeningen, betrekkelijk météreologie, »medische *topographie*, ziekten-geschiedenissen, ziekenrapporten, *épidemien*, *vaccine* en geneeskundige verslagen, door hem uit een wettelijk oogpunt verzameld, »omtrent welke hij in twijfel verkeert, of zij gerekend »moeten worden te vallen onder de bepaling van meer »gemeld besluit, verzoekende, in het affirmative geval, »dat, naar aanleiding van art. 4, mag worden afgezien »van de terugname dier bescheiden, van welke hij zich »voorstelt, in zijn toekomstig ambteloos leven, nog een »voor het algemeen nuttig gebruik te kunnen maken."

»Hoezéer de aard dezer gespecificeerde onderwerpen, niet van staatkundig belang of beteekenis zijnde, geen bezwaar tegen de inwilliging van dit verzoek scheen op te leveren, ontving de ondergeteekende dd. 13 Junij 1856, lit. C, N°. 25 evenwel eene ministerieële aanschrijving, om die bescheiden in te zenden: »zullende *na de ontvangst* [illegible]

werd voldaan bij dezer zijdschen inventaris, dd. 19 Junij 1856.

»Den 18den October jl. daarop nog geene beschikking ontvangen hebbende, verzocht de ondergeteekende eene dispositie aan Z. Exc. den minister van Koloniën, zich vleijende, dat van de overname dier stukken geheel zou kunnen afgezien worden. Mogt er nogtans zoo verre bedenking bestaan, om al dadelijk op dit verzoek te beslissen, *dan* zij het hem vergund *inzage te nemen* van de stukken sub Nos. 24 en 25 op den inventaris voorkomende, welke hij, bij het bewerken eener geschiedenis der epidemie van 1846—1849 onder de Javanen, wenscht te raadplegen.

»Bij adres van 12 November 1856 gaf de adressant Z. Exc. den minister van koloniën kennis, dat hij wegens een inbreuk op een reglement, ter zake van zijn avancement, waaromtrent hij bij de Regering geen regt had mogen erlangen, zijne grieven aan de beoordeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wenschte te onderwerpen," verzoekende, met het oog op art. 2 van het koninklijk besluit dd. 13 Januarij 1854, No. 64, »'t welk voor hem *genoegzame klaarheid miste*," dat hem, zoo noodig, verlof mogt worden verleend, om bij zijn aan die Kamer te rigten adres te voegen de met het gouvernement gewisselde stukken (art. 2 spreekt slechts van »*uitgereikte stukken*"). Daarop ontving hij dd. 13 November, No. 33, de volgende beschikking: »den adressant over te wijzen, tot artikel 2 van het aangehaalde koninklijk besluit."

»Daarop gaf de ondergeteekende, bij adres van 19 November ll., den minister van Koloniën *nader* te kennen, »van meening te zijn, dat uit Z. E. overwijzing (bij beschikking van den 13den te voren) tot art. 2 van het koninklijk besluit van 13 Januarij 1854, N°. 64, mag afgeleid worden, dat het hem geoorloofd zij, niet alleen van de door de Regering aan hem in zijn bijzonder belang, *uitgereikte* beschikkingen, maar ook van de *ingediende* stukken, waarop die beschikkingen gevolgd zijn, gebruik te maken, met verzoek om, bij aldien dat eene misvatting mogt wezen, hem alsdan tot het *bewuste einde* de noodige vergunning te verleenen," wijders verzoekende: »daar hij zich tevens te *regtvaardigen* heeft, aangaande eene ongegronde beschuldiging door den gouverneur-generaal van Neerl. Indie (1847) tegen hem ingebragt, ter zake eener aangelegenheid van openbaar belang, namelijk zijne meer of mindere *oordeelkundige behartiging* van de gezondheids-belangen der bevolking van Neerlandsch-Indië, — dat, overeenkomstig het bepaalde bij art. 3 van meergenoemd koninklijk besluit, aan hem mogen uitgereikt worden afschriften der bijlagen A. en B., gevoegd bij zijn adres aan Z. M. den Koning, dd. 20 Mei 1851, om redres dier beschuldiging (welke stukken hare ongegrondheid voldingend bewijzen) met verlof om daarvan ter zijner regtvaardiging gebruik te maken."

»Op een en ander den 18den December ll., nog geene beschikking ontvangen hebbende, nam de ondergeteekende de vrijheid bij adres op eene bespoedigde beschikking aan te dringen. Toen deze den 14 Januarij jl. nog niet ontvangen was, begaf de ondergeteekende zich ter openbare audientie bij Z. Exc. den minister van kolonien, ten gevolge waarvan hem, onder dagteekening van 16 Januarij 1857, bij ministeriële beschikking is te kennen gegeven: »dat de stukken" (waarvan hij slechts de *inzage* heeft verzocht, en die in niets anders bestaan dan zijne *eigene* aanteekening en de uittreksels van officiële berigten van andere autoriteiten, en die over niets anders handelen dan den nood, het gebrek en de épidemische ziekte onder de Javanen, in 1847 heerschende), aan het Indisch bestuur zijn toegezonden geworden, om te doen beoordeelen, *welke daarvan* aan hem zullen kunnen worden afgestaan; weshalve eerst na bekomen antwoord van het bestuur, daaromtrent eene eindbeschikking aan hem zal kunnen worden uitgereikt!"

»En wat aangaat de verzochte afschriften der stukken, *ter regtvaardiging* van den ondergeteekende, tegen eene *geheel onwaarachtige beschuldiging* van den gouverneur-generaal onmisbaar, werd hem bij diezelfde dispositie te kennen gegeven: »dat volhard wordt bij de ministeriële beschikking van 15 Augustus 1855, litt. c, N°. 7, luidende: »Aan den requestrant, bij afschrift dezes te kennen te geven, dat zoowel omdat de door hem gevraagde stukken, geene betrekking hebben tot de zaak, waaromtrent hij zich verongelijkt waant en waarover hij het oordeel eener andere staatsmagt wenscht in te roepen, als omdat zij *zijn werkkring* als chef der geneeskundige dienst betreffen, en alzoo *in den volsten* zin des woords tot *'s gouvernements archief behooren*, in het door hem gedaan verzoek niet kan worden getreden."

Op grond van al het voorgaande heeft de ondergeteekende de eer, de Tweede Kamer der Staten-Generaal eerbiedig te verzoeken, dat het haar behagen moge den minister van koloniën te bewegen:

Vooreerst; om zoodanige wijziging in het koninklijk besluit van 13 Januarij 1854, No. 64, te bewerken, dat de indische staatsdienaren aan dezelfde strafbepaling voor de *ontvreemding* van *originele* stukken uit 's lands [illegible] te lande bestaan, maar ook wederkeerig dezelfde bescherming voor hunne regtmatige bezitting mogen genieten, als 's lands wetten aan allen die zich op het nederlandsche grondgebied bevinden, verzekeren.

Ten tweede, dat genoemd besluit, zoo lang het onveranderd bestaat, worde ten uitvoer gelegd volgens de letter, in den geest en op de wijze, als door den minister van Koloniën in Maart 1854, en nog laatstelijk in de zitting der Kamer van 10 December 1856, is te kennen gegeven en beloofd; waardoor aan den adressant zou worden uitgereikt afschrift van het besluit van den gouverneur-generaal van Neerl. Indië, dd. 12 Januarij 1849 en de door hem verzochte bijlage lett. B, met verlof om daarvan het noodige gebruik te maken.

En eindelijk; dat de reglementen der pensioenen voor burgerlijke ambtenaren en officieren in Nederl. Indie, bij de wet worden vastgesteld, waarop zij, bescheiden vermeenen gelijke aanspraak te mogen maken, als zij die hier te lande den Staat dienen.

't Welk doende enz.

W. Bosch,

Velp, 3 April 1857. *Med. et Chir. doct., gepensioneerde chef der geneeskundige dienst in Neêrl.-Indie.*

H. M. de Koningin bezocht gisteren het locaal Toevlugt voor Behoeftigen. H. M. betuigde hare tevredenheid over de inrigting en ook over de verrassing, haar bereid door het bestuur, dat de kinderen der bewaarschool *Kinderliefde* had uitgenoodigd, om de Vorstin met eenige kupletten te begroeten. Vervolgens heeft de Koningin nog bezigtigd het nieuwe gebouw, opgerigt door de Vereeniging tot Ziekenverpleging.

De soirée, gisteren avond bij H. M. gegeven, was zeer luisterrijk, zij werd bezocht door al wat de hoofdstad aanzienlijks bezit. De soirée duurde tot omstreeks middernacht.

Heden heeft H. M. de maatschappij Felix Meritis bezocht.

Heden middag is er groot diner ten hove.

Heden avond zullen HH. MM. met hun gevolg het koncert der maatschappij Cæcilia bijwonen.

Wij vernemen dat het Z. H. Pius IX behaagd heeft de heer W. J. Hazeman, konzul-generaal van den Kerkelijken Staat te dezer stede, te benoemen tot ridder der orde van den H. Gregorius den grooten, civiele klasse.

Het verslag der rapporteurs op het wetsontwerp van jagt en visscherij heeft met groote meerderheid goedge-

keurd dat de Regering, bij het laten bestaan der publicke akten voor jagtdelikten, de overige hoofdbeginselen der wet van 1852, zooals de overbrenging van het toezigt op jagt en visscherij in de handen van het publiek gezag enz. onaangeroerd heeft gelaten. De meerderheid vond groot bezwaar in de vervanging van jagtopzieners door rijks veldwachters, en tegen de wederinvoering der houtvesters.

De kommissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, die zich heeft bezig gehouden met het onderzoek van de inlichtingen van den minister van Koloniën, nopens het indische drukpers-reglement, heeft gisteren avond eene zitting gehouden tot het vaststellen van haar rapport, zoodat men spoedig de bekendmaking van dat verslag te gemoet ziet.

Men schrijft ons uit 's Hage, dd. 15 April:

»Onder velerlei dat, uithoofde der verschillende veranderingen in het personeel der ministers, sedert eenigen tijd is onafgedaan gebleven, behoort ook een wetsontwerp van algemeen belang, waaraan de behoefte dringend gevoeld wordt: dat op de nationale militie. Ik meen echter reden te hebben om te kunnen verzekeren dat dit belangrijk wetsontwerp thans mede een voorwerp van zeer ernstige overweging bij de Regering uitmaakt, en dus ook in deze zitting naar de Staten-Generaal zal worden verzonden. Ben ik wel onderrigt, dan zal het weinig of niet verschillen van het ontwerp dat door den heer van Reenen was voorgedragen. Alleen zou er welligt eene kleine wijziging in gebragt worden ten aanzien der zeemilitie, waarvan in het vorige projekt sprake was." (*Amst. Cour.*)

Naar wij van goederhand vernemen, heeft ds. A. P. du Cloux te Oud-Albas, die, zoo als vroeger gemeld is, het beroep naar 's Greveldnin Capelle heeft aangenomen, van zijn voornemen om op aanstaanden Zondag zijne afscheidsrede te Oud-Albas te houden moeten afzien, en wel omdat door het klassikaal bestuur zijne losmaking van die gemeente voor een onbepaalden tijd is uitgesteld ten gevolge van eene aanklagt door den algemeenen kerkeraad van de gemeente Wijngaarden bij genoemd bestuur tegen hem ingediend. (*D. C.*)

Onder den titel: *Verzameling van gregoriaansche melodiën, door* H. HAGEMAN, *Organist* (*Nijmegen* C. Potharst en Langendam en C^o.) maakten wij dezer dagen kennis met een muziekaal werkje, dat in zeer veel opzigten voorziet in eene wezentlijke behoefte voor praktische beoefenaars van de moderne muziek, die niet afkeerig zouden zijn van zich ook in een zekere mate met de gregoriaansche kerkmuziek bezig te houden, wegens het niet dat het hun ontbrak aan eene gemakkelijke en smaakvolle handleiding, om zich met zeer weinig moeite en studie dezen minder algemeen bekenden muziekstijl spoedig eigen te maken. De aandacht van alle muziekbeoefenaars, maar in het bijzonder van vele pianospelers, die zich ook gaarne aan de Kerk en aan hare gewijde muziek zouden willen dienstbaar maken, meenen wij te mogen vestigen op het bedoelde werkje, waarin zij op eene uitvoerige en duidelijke wijze de voornaamste en meest in gebruik zijnde gregoriaansche kerkgezangen terug gegeven vinden in gewoon hedendaagsch muziekschrift, gearrangeerd voor 2 handen in gebonden orgelstijl, en waardoor ze in slechts zeer geringe geoefendheid van dit instrument, zoo wel der priester, als den koorzanger gemakkelijk zullen kunnen begeleiden, terwijl er bovendien aan toegevoegd is een aanhangsel met »modulatiën", »praeludiums" en »orgelstukken", dat tot de meerdere volledigheid van het werkje veel bijdraagt.

Het zal ons des te aangenamer zijn, als wij de belangstelling voor dezen muziekalen arbeid mogen opgewekt zien, omdat wij den ijverigen en verdienstelijken bewerker gaarne iemand deze bemoedigende voldoening voor zijn verleende tijd en kunde gunnen, die hem ongetwijfeld aansporen zal, om zijne welmeenende pogingen voor de meerdere beoefening van deze zoo weinig gekende en toch zoo zeer verhevene muziek in het werk te blijven stellen. (*Ingezonden.*)

Bij besluit van 7 April jl. is de gemeente Veghel als standplaats van een postkantoor aangewezen.

Z. M. heeft benoemd: tot ontv. der dir. bel. in- en uitg. regten en acc. te Enschedé en Lonneker J. A. de Lanoy, en tot surnumerairen: te Apeldoorn M. D. van Opstall, te Amsterdam H. L. Huygens, te Assen A. H. M. Dibbits, te Sittard M. J. A. Timmer van Geffen, te Dongen J. Loeff WGzn., te Hoogeveen J. B. S. Jonquière, te Oosterbeek J. L. van Gennep, te Arnhem E. K. H. Vermeer, te Leeuwarden R. D. van Wageningen, te Zierikzee B. K. Boom, te Maastricht W. Laatsman, te Leyden P. A. Broers, te Zutphen E. M. de la Fontaine Schluiter, te 's Gravenhage G. W. F. G. Calkoenfels, en te Weerselo B. M. Wilmink.

'S GRAVENHAGE, 15 April. Dezer dagen is aanbesteed het bouwen van twee nieuwe vleugels aan het *Huis de Pauw*, gelegen aan den leidschen straatweg. Door deze vergrooting zal dit buitenverblijf van Z. K. H. prins Frederik een nog prachtiger aanzien verkrijgen. Dit werk is aangenomen door de heeren P. Smit en Zonen alhier, voor de som van *f* 22,200.

HAARLEMMERMEER, 16 April. Naar men van goederhand verneemt, is door den heer burgemeester van Haarlemmermeer, naar aanleiding van door Z. Ed. gedane opnemingen, opgemaakt en ter gelegenheid van 's Konings bezoek in de hoofdstad aangeboden eene kaart der gemeente Haarlemmermeer, waarop voorkomen al de gebouwen, welke zich thans daarin bevinden. Het getal huizen in die gemeente is reeds tot een zeer aanzienlijk cijfer geklommen. Tegelijk is door genoemden heer burgemeester, aan Z. M. aangeboden, een door ZEd. opgemaakte uitvoerige staat, aanwijzende de uitkomsten van den landbouw naar gelang van den toestand van elk gewas, in bunders, mudden en geldswaarden, zoowel voor elke afdeeling afzonderlijk, als gezamenlijk voor de geheele gemeente. Zoo als ons berigt wordt, zal weldra eene tweede druk der bekende kaart van Haarlemmermeer worden uitgegeven, waarin op kleiner schaal, de gebouwen, zoo als die op bovengemelde kaart voorkomen, zullen worden aangeduid. (*H.*)

ENSCHEDÉ, 14 April. Heden heeft men alhier zeer gunstige berigten ontvangen omtrent de daarstelling van een spoorweg van Zevenaar op Rheine. Die gewigtige onderneming mag als verzekerd worden beschouwd. De raad der gemeente toont groot belang er in te stellen.

LANGSTRAAT, 15 April. Door het bijzonder goede voorjaarsweêr staat het koren hier zoo uitmuntend als dit in jaren niet geweest is. Men zegt, dat het nooit schooner en voordeeliger is gezien, zoodat er vooruitzigt bestaat op een overvloedigen oogst en op het meer en meer dalen der graanprijzen. Ook het oliezaad staat hier bij uitstek goed, terwijl de vruchtboomen vol knoppen staan en een overvloed van fruit beloven. De landman is dan ook vol van blijde verwachting. (*Amst. Cour.*)

LEEUWARDEN, 15 April. De heer Mr. B. Dorhout heeft heden aan den raad dezer gemeente berigt, dat hij gemeend heeft voor de benoeming tot wethouder, in de plaats van den heer S. W. Tromp, te moeten bedanken. (*Amst. Ct.*)

MAASTRICHT, 10 April. Dezer dagen is alhier in siekelijken toestand uit Egypte teruggekomen de nederlandsche ingenieur Schneiter, die den hoofdingenieur Conrad derwaarts had vergezeld. Niettegenstaande de deswege in verschillende dagbladen medegedeelde, tegenstrijdige berigten, schijnt de doorgraving van de landengte van Suez zeker te zullen tot stand komen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 April. Het schijnt dat, hoewel de achtste konferentie nog niet bijeengekomen is, Pruissen en Zwitserland 't niet eens kunnen worden over de zaak van Neufchâtel; waarschijnlijk zullen de vier intermediëerende mogendheden beproeven, buiten de voorloopige medewerking der belangstellenden, eene schikking tot stand te brengen.

— Gedurende de revue van jl. Zaturdag, op het plein der Tuileriën, onderhield de Keizer zich geruimen tijd met den generaal Totleben over de Krim-expeditie, en vraagde hem o. a. of eene bestorming van Sebastopol terstond na den slag aan de Alma kans op een goed gevolg zou hebben gehad. »Ongetwijfeld," was het antwoord van den generaal, »ze zou gelukt zijn, want toen bestonden de verdedigingswerken om de stad nog niet, die wij later hebben opgeworpen." Zoo als men zich zal herinneren, was de overleden maarschalk St. Arnaud, voornemens terstond na de landing Sebastopol te bestormen; de generaal Canrobert, thans maarschalk van Frankrijk, waagde echter de uitvoering daarvan niet. Ook lord Raglan was er tegen.

— Te Mans zal eerstdaags een standbeeld worden opgerigt ter eere van generaal Negrier, in de Junijdagen van 1848 voor de barrikaden te Parijs gesneuveld. Negrier was te Mans geboren.

— Uit Italië wordt geschreven, dat de korrespondentie *Stefani* belast met naar den vreemde artikelen en nieuwstijdingen tegen Oostenrijk over te maken, haar subsidie der regering, die ongeveer duizend gulden 's maands bedroeg, heeft zien intrekken. Men besluit daaruit dat graaf Cavour zijn polemiek tegen het weener kabinet eenigszins matigen wil.

Als een teeken van toenadering mag deze intrekking evenwel niet beschouwd worden.

ENGELAND.

LONDEN, 16 April. De *Times* bevat in zijne 2de editie een brief uit Parijs, waarin, op grond van geloofwaardige inlichtingen, gezegd wordt, dat de Ver. Staten eene afleiding gereed maken tegen Kuba, zoo de oorlog tusschen Spanje en Mexico uitbarst. De engelsche gezant te Madrid tracht dezen oorlog te beletten.

De *Morning Post* meldt, dat het vredesverdrag met Perzië te Teheran is aangekomen, maar eerst over 6 weken zal geratificeerd worden.

— De *New York Herald* meldt, dat Amerika niet deel zal nemen aan het verbond tusschen Engeland en Frankrijk in de zaken van China. Het blad voegt er bij, dat lord Napier en de heer Sartiges officieel verwittigd zijn van dit besluit.

— Met de *City of Baltimore* zijn tijdingen ontvangen uit New-York, loopende tot 2 dezer. Betreffende de chineesche quæstie, zegt de washingtonsche korrespondent van de *New-York Herald*, het volgende:

»Het kabinet houdt zich nog ijverig bezig met het chineesche geschil. Eén zaak is zeker, onze Regering wil in geen drievoudige alliantie met Engeland en Frankrijk treden, en indien ons bestuur aan de engelsche en fransche gezanten hiervan nog geen kennis gegeven heeft, dan zal dit binnen kort geschieden."

De amerikaansche handelaren wenschen daarentegen, naar men zegt, Engeland alleen geen handelsvoordeelen uit de verwikkelingen met China te zien trekken, zoodat zij van hunnen kant gaarne zouden zien, dat de Regering der Unie aan Engelands dwangmaatregelen tegen China deel mogt nemen.

Dezelfde korrespondent van genoemd dagblad zegt nopens de quæstie van Kansas, dat de heer Buchanan aan zijn kabinet heeft te kennen gegeven, dat het onafhankelijk gevoelen van de meerderheid der bevolking zich slechts ondubbelzinnig hebbe te verklaren nopens haren wensch, om dit landschap als slavenhoudende of als vrije staat in de Unie opgenomen te zien. Wat den prezident zelven betreft, deze is even onverschillig, zoowel omtrent het een als het ander.

Een aantal personen worden gezegd door het springen van den ketel eener stoomboot, te Napoleon, nabij New-Orleans, omgekomen te zijn.

Uit Peru wordt gemeld, dat de zaak van generaal Vivanco, die zoo als men weet, in opstand is gekomen tegen het bestuur van den prezident Castilla, als verloren kan worden beschouwd. Eene tegen-omwenteling is te Lima uitgebarsten.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 16 April. Een telegrafiesch berigt uit Koppenhagen meldt, dat de rijksraad met eenparige stemmen het Sondtol-verdrag goedgekeurd heeft.

De heer Tellisch is er niet in geslaagd een ministerie zamen te stellen. De deensche partij dringt er op aan, dat een streng konstitutioneel kabinet aan het bestuur kome.

— De heer Tengoborski, lid van den russischen rijksraad en beroemd staathuishoudkundige, is den 11n April te Petersburg overleden.

— De *Bund*, een zwitsersch dagblad, dat als half officiëel wordt beschouwd, beweert uit eene zekere bron te weten, dat het niet juist is, dat de bondsraad zou hebben aangenomen het beginsel van de betaling eener schadeloosstelling aan Pruissen. Het is mogelijk, dat de plenipotentiarissen der mogendheden deze voorwaarde hebben goedgekeurd, maar Zwitserland heeft daarbij zijne toestemming niet gegeven. De Regering blijft getrouw deel bij hare vroegere meening. Verscheidene dagbladen stellen voor, om eene algemeene inteekening te openen, ten einde de door Pruissen gevorderde schadevergoeding te betalen, als zijnde overtuigd dat men de noodige som spoedig zou verkrijgen. De *Bund* daarentegen verklaart zich tegen eene geldelijke schadevergoeding als vernederend voor Zwitserland.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 17 April.

GETROUWD (16 April): [illegible] van Haarlem, met M. A. A. Corbiere.

BEVALLEN (14 April): J. [illegible], geb. Willers, D.

OVERLEDEN (12 April): C. J. W. [illegible], geb. Gosch.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 16 April. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $56\frac{1}{2}$. Obligatiën 3 pc. —; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $98\frac{1}{2}$. Spanje 1—3 pc. $24\frac{5}{8}$. Binnenl. 3 pc. $39\frac{15}{16}$; Romeinen 5 pc. $88\frac{1}{2}$. Oostenrijk Met. 5 pc. 80p; id. Nap. 5 pc. $81\frac{1}{8}$p.

PARIJS, 16 April. Fransche $4\frac{1}{2}$ pc. 92.50; 3 pc. 70.10; $1\frac{1}{4}$ pc. Spanje $25\frac{1}{4}$. 3 pc. id. $39\frac{3}{8}$; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. —.

MADRID, 13 April. 3 pc. Schuld 40.85; id. $1\frac{1}{4}$ pc. 25.95.

LONDEN, 16 April. Cons. $93\frac{5}{8}$; Spanje buit. 3 pc. $41\frac{1}{2}$; id. $1\frac{1}{4}$ pc. 25; Rus. 5 pc. 105; id. $4\frac{1}{2}$ pc. 95; Holl. 4 pc. 97; id. $2\frac{1}{2}$ pc. 65; Sard. 5 pc. $90\frac{1}{2}$; Braz. $101\frac{1}{2}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pc. 77; Gren. uitg. 7; id. werk. $23\frac{1}{2}$; Mexiko 3 pc. $23\frac{3}{8}$; Portugal 3 pc. 46; Ecuador $14\frac{1}{2}$; Venezuela $37\frac{1}{2}$; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 16 April. Met. 5 pc. $83\frac{1}{4}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $73\frac{1}{4}$; Bank-Aktiën 10.12; Credit Anst. $265\frac{1}{4}$; Wissel op Londen 10.10; Amst. —; Parijs —; Goud $7\frac{3}{4}$; Zilver —.

BERLIJN, 15 April. $3\frac{1}{2}$ pc. Pr. Staatschuld —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland —; id. 5 pc. $104\frac{1}{4}$.

BERLIJN, 16 April. $3\frac{1}{2}$ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland $104\frac{1}{4}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. —; Wissel op Londen 2/m 6 Th. $18\frac{5}{8}$; Amst. kort $141\frac{3}{4}$; Hamb. $150\frac{1}{4}$; Petersburg $104\frac{1}{2}$.

HAMBURG, 16 April. Spanje $1\frac{1}{4}$ pc. —; id. 3 pc. $23\frac{1}{4}$.

Rusl. 5 pc. 100; 4½ pc. 90; 3 pc. Mexikanen 10¾; Noord-Duits. bank 95½; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 16 April. 5 pc. Met. 79; 1¼ pc. Spanje binnenl. 24$\frac{11}{16}$; id. 3 pc. —; Wissel op Londen 3/m. ——; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		15 APRIL	4½ u. gebl.	16 APRIL	4½ u. gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à 2½ pCt.		$63\frac{15}{16}$	63¾ a	$63\frac{15}{16}$	
Dito Dito	3	76¼	76¼		
Dito Dito	4	95¾	95¾	$95\frac{13}{16}$	
Overzeesche Bezittingen	4	95			
Amortis. Syndik.	3½		90⅝		
Actien Ned. Bank	4				
Handel-Maatschappij	4½	144½	144	144½	144
Maatschappij van Weld.	4		59¾		
Oblig. Rijn-Spoorw.	4½				
„ Holl. Spoorw.-M.					
Obligatiën	4½				
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	$52\frac{15}{16}$	$52\frac{13}{16}$	53	
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	24⅞	$24\frac{15}{16}$		
Dito	3	41⅞	42		
Dito Binnenl. à 6/m.	3	38½	38½	$38\frac{9}{16}$	38⅝
Coupon-Bewijzen			$6\frac{9}{16}$		
Amortisable Schuld			$5\frac{15}{16}$		
Portugal, te Londen	3	45¼	$45\frac{5}{16}$	45¼	
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	103¾	103⅞		
Dito Dito 1828 en 1829	5	102⅞	102⅞		
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	92¾			
Inschr. bij *Stieglitz*, 5e Serie	5	94¾			
Dito idem 6e „	5	96¾	96¾	$96\frac{13}{16}$	
Certifikaten te Hamburg	5				
Dito dito te Londen	4½				
Dito dito *Hope en C°.*	4	84⅞	85		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	4	84½	84⅝		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Dito in Zilver	6				
Inschrijving in Assignat.	6				
Certifikaten van dito	6				
Polen, Aand. met Lot. fl. 500		156	156	156½	
Schatkist-Obligatiën	4		$77\frac{15}{16}$	77⅞	
Oostenrijk, Metalliek	5	$75\frac{15}{16}$	76	$76\frac{1}{16}$	
Dito rente te Amsterdam	5	86⅜	86½		
Dito Nationale	5	$77\frac{9}{16}$	$77\frac{9}{16}$	77⅝	
Dito	2½	$39\frac{5}{16}$	39⅜	$39\frac{5}{16}$	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854		ƒ 312	312		
Pruiss. Aand. 1854	3½	206½			
Napels, Cert. bij *Rotschild*	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5				
Louisiana bij *Hope*	5	99¾			
[illegible]					
Dito [illegible]	5		97¼		
Mexiko	3	22⅜	22¼		
Dito Onbepaalde	3	22⅜	22¼		
Peru	4½	76¼			
Grenada, à £ 100	3½	$22\frac{1}{16}$	$21\frac{15}{16}$	22⅛	22
Dito Uitgestelde		$6\frac{15}{16}$	6⅝		
Ecuador à £ 100	1				
Venezuela, à £ 100	4½	36⅞	36¾		
Dito Uitgestelde					
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Grieken, Bl. 1825	5	$4\frac{15}{16}$			

N. Port. 44¼, $\frac{5}{16}$; Philad. A. ƒ800, 810; Illin. 96⅞, 97; Grenada onb. $21\frac{15}{16}$, 22⅛, 22; Ecuador onb. 14¼; Venezuela onb. 36¾.

Binnenlandsche fondsen prijshoudend, spaansche een weinig gevraagd. Zuid-Amerika tot verminderde koers verkrijgbaar. Philad. L. A. zeer gevraagd.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolongatie 3½ pCt., Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	ƒ 55½	Livorno	2/m.	ƒ 39½
„	zigt	„ $56\frac{1}{16}$	Napels	„	„ 83½
Bordeaux	2/m.	„ 54⅞	Petersburg	„	„ 1.82
„	zigt	„ 55½	Weenen	6/w.	„ 33⅜
Madrid	3/m.	„ 238	Augsburg	„	„ $35\frac{5}{16}$
Cadix	„	„ 240	Frankfort	„	„ 98⅞
Seville	„	„ 237	Hamburg	2/m.	„ $34\frac{15}{16}$
Bilbao	„	„ 237	„	zigt	„ 35⅜
Lissabon	„	„ 40	Londen	2/m.	„ 11,67½
Porto	„	„ 40	„	zigt	„ 11,80
Genua	2/m.	„ 45½	Rotterdam		„

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIËN.

Metalliek	ƒ 28,25	a —	Pruissische	ƒ 34¾	a —
Napelsche	- 25,80	„ —	Spaansche	- 2,37	„ —
Div. in £St.	- 11,70	„ —	Hamb. Russ.	- 35⅞	„ —
Eng. Russen	- —,—	„ —	Russ. in Z. R.	- 36⅜	„ —
Fransche	- 55½	„ —	Pools. in „	- 36½	„ —
Belgische	- 55⅝	„ —	„ „ Fl.	- 27⅜	„ —

Nationale Metalliek ƒ 29.50. Buitenl. Spanje ƒ 54¾ per Fr. 120.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIËN.

Stukken à ƒ 10 per Stuk	ƒ 9,70	à 9,80
Oude Gerande Dukaten	„ 5,55	„ 5,65
Engelsche Souvereinen	„ 11,70	„ 11,80
[illegible] Pistolen	„ 9,55	„ 9,65
Stukken van 20 Francs	„ 9,30	„ 9,40

Baren Goud of Speciën à ƒ 1442,60 per Ned. ℔ fijn 10¼ a 10¾ pc.

ZILVEREN SPECIËN.

Piasters per Stuk	ƒ 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	„ 2,33	„ 2,36
Brabandsche Kroonen	„ 2,65	„ 2,70
Fransche	„ 2,70	„ 2,75
Pruissische Daalders	„ 1,73	„ 1,76
Zilver 1000 à 980	ƒ —,—	„ —,—
„ 900 „ 700	„ 104,20	„ 104,70

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 17 April.

Gisteren werden bij de N. H. M. afgedaan de volgende partijen Java en Padang Rijst.

2250	balen per	*Admiraal de Ruijter*	a ƒ 10¾
3250	„ „	*Nederland en Oranje*	„ „ 8¼
2241	„ „	*Alblasserdam*	„ „ 8¼
2715	„ „	*Hendrina*	„ „ 8
1231	„ „	*Zeemeeuw*	„ „ 6⅞
2452	matten „	„	„ „ 7⅛
2730	„ „	„	„ „ 6½

liggende alhier; — en

4350	balen per	*Neêrlands Koningin*	a ƒ 8
3663	matten „	*Borneo*	„ „ 7¼
1657	„ „	„	„ „ 6⅝
164	„ „	„	„ „ 7⅝

liggende te Rotterdam.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 16 April. Rogge verkocht: 149/2 ℔ gedr. Wolgast ƒ 230 kt., ƒ 232 6/w.; 140/2 ℔ Reval ƒ 252 3/m.; 142/2 ℔ Tinse ƒ 213 kt., ƒ 215 6/w. Gerst: 137/2 ℔ Silesische ƒ 230 kt.; 134/2 ℔ Beijersche ƒ 228 kt., ƒ 230 6/w.; 130/2 ℔ Manheim ƒ 218 kt., ƒ 220 6/w. — Moutwijn ƒ 20,50; Jenever ƒ 26; Amst. Proef ƒ 27,25, per ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 9 April. Heden zijn de prijzen der Boter alhier geweest: eerste kwaliteit ƒ 48 a 50, tweede kwaliteit ƒ 44 a 47.

LONDEN, 15 April. *Suiker.* De positie van het artikel blijft zeer gunstig en aanzienlijke verkoopen kwamen tot stand. — *Koffij.* Kleurige Plantation Ceylon 1 s. hooger. — *Cacao* iets lager. In veiling werden grootendeels teruggenomen 151 b. Trinidad redelijk goed en goed van 78 a 80 s., grijze 71 a 73 s. 31 b. St.-Vincent werden 68 a 73 s. verkocht. — *Granen.* De aanvoeren sedert het begin der vorige week waren gematigd, de markt daarentegen levendiger en daardoor prijzen wat vaster. Van vreemde soorten toonden verscheidene houders zich ongenegen met minder dan 1 s. avans los te laten.

HAVRE, 14 April *Katoen.* De markt is geregelder en de verkoopen bedroegen heden 900 b. — 7634 st. La Plata *Huiden* bedongen fr. 187,50 acq.

HAMBURG, 14 April. *Katoen.* Sedert 11 dezer bepalen zich de verkoopen tot 1500 b. Laguryra, trillados 6⅜ a 6½ sch., [illegible] *Koffij.* Met meer levendigheid. — *Meel* in een doen met meer omzet. — *Wisselkoers* op Londen 8½ a 8⅝. — *Vrachten* vast

CHARLESTON, 31 Maart *Katoen.* Verkoopen op heden 1600 balen. Prijzen vast; Middling fair 14 c.

NEW-ORLEANS, 1 April. *Katoen.* Vast. Verkoopen 3000 b., middling 13¾ c. Ontvangsten heden 2100 b. *Vrachten* naar Havre ¾ a $\frac{13}{16}$ c.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 15 April. Hansen, Ystroom, Batavia.

HELVOET, 15 April. Van Loon, Jacobus, Batavia.

BROUWERSHAVEN, 15 April. Van der Geer, Samuel Hendric., Banjoewangie n. Rott.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 17 April, in lading naar:

Ludwigh. en Manheim.	P. Urmetzer, Fortuna.
Ruhrort.	R. van Beek, Dankbaarheid.
Heilbron.	G. Mussig, Albert Schmidt.
Frankfort.	H. Scholten, Frankfort N°. 11.
Mainz en Ruhrort.	F. Leydekker, Mainz N°. 2.
Keulen.	J. L. Wilson, Cöln. N°. 4.
Duisburg.	H. In de Kamp, Vlijt en Hoop.
Mannheim.	G. Spiering, Geerdina Adriana.
Dusseldorp.	W. Brugman, Niederrhein N°. 7.
Weesel.	E. F. Beijer, de Hoop.

AMSTERDAM, 16 April, vertrokken naar:

Ludwigh en Manheim.	A. Meijer, Mozart.
Coblentz.	A. Grenshauser, Ertsherzog Johann.
Frankfort.	Al. Elbert, Frankfort N°. 18.
Keulen.	J. v. Ahlen, Cöln N°. 2.
Weesel.	A. Balck, Alma.
Dusseldorp.	H. Polmann, Niederrhein N°. 4.

Rijnhoogte ARNHEM, 16 April 1 el [illegible]
KEULEN, 16 „ 9 vt. [illegible]

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O/Z. HEEREN LOGEMENT.

Op Maandag 20 April, 's avonds ten vijf ure.

1. Het Logement *Huis Zeeburg*, aan den Muider Zeedijk. — 2. Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, CC 482. — 3. Dito, Rozengracht, EE 15. — 4. Twee Huizen en Erven, 1e Anjeliersdwarsstraat, OO 68 en 69. — 5. Huis, Achterhuis, Tuin en Erve, Kerkstraat, W 370. — 6. Huis, Achterhuis en Erve, Rapenburgerstraat, W 458. — 7. Huis en Erve, (*Grutterij*), en vaste Gereedschappen, Anjeliersgracht, OO 609 en 610. — 8. Huis en Erf, N. Z. Achterburgwal, G 63. — 9. Een Verschwaterhaalder, liggende Roetersseiland, voor de Mouterij *de Drie Schulpen* — 10. Dito, liggende als voren. — 11. Huis, Achterhuis en Erve, Singel, KK 88. — 12. Huis en Erve, Oude Spiegelstraat, KK 60 — 13. Dito, N. Z. Achterburgwal, F 217. — 14. Huis, Achterhuis en Erve, N. Z. Achterburgwal, F 245. — 15. Huis en Erve, Binnen-Bantammerstraat, N 374. — 16. Dito, Binnen-Bantammerstr., N 369. — 17. Dito Goudsbloemgracht, QQ 614. — 18. Huis, twee Achterhuizen en Erve, als voren, QQ 615 à 617. — 19. Huis en Erve, Egelantierstraat, in den Wijdengang, NN 315. — 20. Dito, ingerigt als Kerk, Marken, S 54 - 21. Dito, naast Perceel N°. 20; te zamen in slag. — 22. Zes Huizen en Erven, Marken, op de Steenwerf, S 35 à 40. — 23. Huis en Erve, Marken, S 224. — 24. Huis en Erf, als voren, in de Valkenburgerstraat, S 12, benevens twee Huisjes en Erven, in den Zonnenhofjesgang, S 13 en 14. — 25. Huis en Erf, als voren, S 27. — 26. Een ledig Erf en Loodsje, als voren, S 174 — 27. Huis en Erve, Groeneburgwal, CC 449. — 28. Huis, Achterhuis en Erve, Lindengracht, QQ 99 en 100. — 29. Huis en Erve, Rozenstraat, EE 426. — 30 Dito, Oostenburgergracht, T 711. — 31. Dito, Oostenburger Achterstr., T 31. — 32. Dito, Korsjespoortsteeg, SS 71. — 33. Huis, Tuin en Erve, Lange Leidschedwarsstraat, II 187. — 34. Huis, Achterhuis en Erve, Kleine Kattenburgerstraat, T 658, benevens een Erf, Groote Kattenburgerstraat, T 316 — 35. Huis en Erve, Kleine Kattenburgerstraat, T 624. — 36. Huis, Achterhuis en Erve, Anjelierstraat, OO 423 — 37. Huis en Erve, eerste Anjeliersdwarsstraat, OO 59. — 38. Pakhuis en Erve, Damrak; in de Dubbeleworststeeg, H 73.

Advertentiën.

(3124) Heden beviel voorspoedig van een welgeschapen *ZOON*, J. J. A. BOGAARD, geliefde Echtgenoote van
OUDEWATER, W. J. THIER,
15 April 1857. Genees-, Heel- en Vroedmeester.

(3125) Een braaf R. C. gehuwd **Mensch**, oud 36 jaren, zag zich gaarne geplaatst als **OPZIGTER** in een **Fabriek**, of als **REIZIGER** of **AGENT**; ook is men niet ongenegen voor iets dergelijks naar de *Oost* of *West*. Ook vraagt men in Huur: een goed **Koffijhuis** of **Logement**, wat een goed Burger bestaan oplevert. Adres *franco* brieven onder letter M. bij den Uitgever dezer Courant.

[illegible] middel voor een *zwak zenuwgestel* en *algemeen verlies van krachten.* H..... D. G...., op het eiland *Urk*, had een aanmerkelijk verval van krachten en een zeer zwak zenuwgestel veroorzaakt door bedorven vochten. Hij beproefde velerlei geneesmiddelen, maar vond er geen baat bij. Eindelijk besloot hij tot de pillen van Holloway, welke spoedig eene goede uitwerking deden zien. Zijne sappen verbeterden, zijn hoofd werd meer helder, de maag versterkte zich, en vijf weken later was hij volkomen hersteld.

Doosjes Pillen à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 6.75, ƒ 13.50, ƒ 20.50.

Potjes Zalf à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 7.05, ƒ 13.85, ƒ 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, dépôthouder te *Utrecht*, G. VERHAART, dépôthouder te *Prinsland* en bij J. STRAATMAN, hoofd-dépôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (3086)

VOOR VIER GULDEN, IN PLAATS VAN ACHT GULDEN.

DE TWEEDE DRUK VAN:

GEDENKSCHRIFTEN

VAN DEN GRAAF

VAN DER DUYN VAN MAASDAM

EN VAN DEN BARON

VAN DER CAPELLEN,

DOOR DEN BARON

C. F. SIRTEMA VAN GROVESTINS.

De eerste aflevering is verschenen. De tweede volgt binnen weinige dagen. Met VIER afleveringen, elk van één Gulden, is dit belangrijke werk compleet. Daarna zal bepaaldelijk geen Exemplaar meer voor den geringen prijs van vier gulden afgeleverd worden. Dat de natie, door eerbiedwaardige mannen als VAN DER DUYN en VAN DER CAPELLEN, die den sluijer van Kuiperij, Huichelarij en Bedrog van één reten, voorgelicht moge worden op den weg, welke in deze tijden van spanning te betreden is, wenscht opregtelijk de Uitgever.

A. H. VAN GORCUM.

AMSTERDAM, 13 April 1857. (3127)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN Drukker en Uitgever.